

PARADİGMAYA KAFA TUTAN SİMİTÇİ

Akif EMRE, 16 Eylül 2008

<https://www.yenisafak.com/yazarlar/akif-emre/paradigmaya-kafa-tutan-simitci-12825>

Her sabah köşede gelip geçeni umursamayan ama belli bir nezaket ölçüsünde izleyen duruşuyla tezgâhının başında görürdüm. Kırık dökük küçük iskemlesine oturmuş tezgâhta kalan simitleri düzeltir bulurdum hep. Gelip geçene satıcı gözüyle bakmaz, kendi halinde bir şeylerle oyalanır bulurdum hep. Tanıdık müşterilerinin gözünün içine bakarak “bu sabah da almıyor musunuz” baskısından kaçınmanın bir yolu olduğunu düşündüm. Selam verdiğinizde sessiz bir nezaketle alır ama hiçbir zaman tipik simitçi tavrını takınmazdı. “Buyurun, taze simit” türü bir tezgâhtarlık yaptığını hatırlamıyorum.

Müşterisi yoksa o, şehrin en işlek caddesindeki köşe başında oturur eline tutuşturulmuş gibi tuttuğu gazetesini okur bulurdum.

Bazen simit tezgâhının başında bulamadığım olurdu. Beklemek zorunda kaldığım çok olmuştur. Koşarak gelir kendine özgü sessiz nezaketiyle “buyurun” derdi. Koşarak gelişi bir müşteriye kaçırmaktan yahut yalnız bıraktığı tezgâhının başına bir iş geleceği endişesinden çok orada, camekanlı simit tezgâhının başında sizi bekletmeme kaygısından kaynaklandığı hissine kapılırdınız. Bunu hissederdiniz, tüm sermayesi simitlerini, o günkü satıştan elde ettiği bozuk paralarını biriktirdiği kutuyu caddenin ortasında bırakıp gitmesinden bu anlamı çıkartırdınız.

Sabahları erken gelen ilk partiye yetişememişseniz saat 10"dan sonra fırından yeni çıkan ikinci parti sıcak simit için sipariş verebilirdiniz. Büyük iş merkezlerinin katlarına hızla tırmanır kaç simit istemişseniz soğumadan poşet içinde getirirdi. Bu arada tezgâhını, simitleri ve bozuk para kutusuyla birlikte bu devasa şehrin kalabalığına terk eder, tavırlarından bir şey olacağı endişesi taşımadığını rahatlıkla çıkarabilirdiniz.

Bir ara okullar tatil olduğunda ilkokula giden oğlu yardımcı olarak geldi yanına. Arasına tezgâhı oğluna emanet ettiği de oluyordu.

Geçmiş zamanlardan kalma bilge, yaşlı, piri fani ihtiyardan bahsettiğim sanılmasın. Orta yaşlarda hafif minyon, kıpkırmızı yanakları en küçük tepkide renklenmiş bir modern şehir satıcısı... Biraz mahcup, sessiz kendi halinde, uyuşuk değil ama dünyaya fazla metelik vermeyen,

yırtıcı bir esnaf görüntüsünden uzak ama ekmeğini çıkarmak için alın teri döken bir görünümü vardı.

Herhalde hayatımda ilk defa son bir yıl içinde sabahları düzenli simit almaya başladım. Kimileri çay simit nostaljisine bayılsa da ben pek hazzetmedim. Simit tadı hiç çekici gelmemiştir. Ama sadece bu adını bile daha bilmediğim simitçiden sıcak simit almak için tezgâhın başında bazen sıra bekledim bazen sabırla orta yerde bıraktığı tezgâhının başına dönmesini bekledim kaldırımın ortasında.

Ramazanın ilk günü hafta başı sabahı o köşeye vardığımda bir şeyin eksik olduğunu fark ettim. Simitçi yoktu. Hayır, sadece simitçinin kendisi değil tezgâhı da yoktu. O an oruç olduğumu hatırladım.

Ramazan geldiğinden beri simitçinin köşesi boş.

Hayatını simit satarak kazanan birinin Ramazanda çalışmama lüksü olabilir miydi?

Kendisi oruç tutuyor diye oruç tutmayanları sabah çay-simit zevkenden mahrum bırakmaya hakkı var mıydı? Böyle ramazanda simit satmayarak oruç tutmayan vatandaşlarımıza dolaylı baskı uygulamış olmuyor muydu? Ne yani, sabahın erken saatlerinde kahvaltı yapmadan yola çıkıp yoğun trafikte ofislerine gelen insanlar çaylarının yanında alıştıkları damak tadını bozmak zorunda mı kalacaklardı?

Tüm bu sorular karşısında bu simitçinin ramazan eylemini nasıl değerlendirmeli? Belli ki bu ekonomik şartlarda rasyonel bir izahı yok bu davranışın.

Her şeyden önce oruçlu olduğum halde ilk bana orucu, ramazanı hatırlattı. Onun o gün, o köşe başında olmayışı ile sokakta, meydanda, işyerinde, otobüs duraklarında ramazanın geldiğini hatırlatan bir boşluk bırakmıştı. Hayatımıza adeta bir işaret bırakan bu çekiliş, aslında hayatımıza giren, gelen ve dolduran ramazana yer açmak isteyen bir çekilmeydi.

Sokaktan akıp giden kalabalıktan birilerinin eteğinden çekerek haberin var mı oruçtan diyen bir çekilme...

Orucun hayatın merkezinde olduğu, asıl olanın oruç tutmak, orucun insanları tutması olduğunu ihtar eden bir çekiliş. Oruçluya karşı gayri Müslim komşusunun bile saygı duyduğu, açktan yemediği, birlikte iftar yapılabildiği bir iklimi hatırlatan çekilme. Oruçludan oruç tutmaya neden tutmadığını hatırlatırcasına oruçlu oluşunu açığa vurduğu için ayıplanmadığı bir toplumun erdemine bürünerek çekilme.

Hayatın kredi kartlarına, aylık ödemelere göre ayarlandığı günümüzde orucu hatırlatmak ve orucu yaşatmak adına tek geçim kaynağını “piyasadan çekme”nin izahı olabilir miydi? Artık bu sorunun cevabını oruç tutanlar bile bilmiyor. Veya bu soruyla yüzleşmekten kaçınıyor. Oysa o simitçi tam da bu nedenle kaçmıyor, çekiliyor; meydanlarda oruca yer açmak için. İnsanların “mabudu para, mabedi banka” olduğu bir çağda ne anlamı olabilirdi bu tavrın. Bu çağda böylesi bir tevekkül anlayışının yeri olabilir miydi?..

Evet, simitçi hala gelmedi; çünkü Ramazan bitmedi henüz.

Piyasadan çekilerek kendi çapında sisteme posta koyuyor. Oruca saygı göstererek toplumsal dayatmaları alt üst ediyordu. Aslında çok tehlikeli bir çığır açıyor; dinin kamusal alanı kuşatmasına yardımcı oluyordu böylece. Toplumsal düzeni değiştirmeye yönelik bir kalkışma olarak bile yorumlanabilirdi. Aslında o sıradan bir Müslüman gibi yaşamaya çalışıyordu, ne eksik ne fazla.

Her anlamda paradigmayı parçalıyordu köşebaşındaki simitçi.